

Umělá inteligence: úspory nákladů překladu a tvorby technické dokumentace

Stále více firem hledá v rámci úsporných balíčků také možnosti snížení nákladů na překlad, lokalizaci technické dokumentace či marketingových materiálů, ať už do cizích jazyků, nebo do češtiny. Některé zkoušejí spolupráci s levnějšími překladateli či agenturami, ale jak známo, nižší cena znamená většinou také nižší kvalitu. V ostrém konkurenčním boji si ale firmy nemohou dovolit nekvalitně zpracovanou dokumentaci ke svým výrobkům – má to přímý a velmi citelný vliv na spokojenost zákazníka a, potažmo, na prodejnost těchto výrobků. Řešením je najít způsob, jak dokumentaci překládat/lokalizovat kvalitně a zároveň efektivně, tedy s nižšími náklady.

Na západ od našich hranic se již před mnoha lety ujala softwarová podpora práce překladatele technické dokumentace a dalších firemních materiálů (např. katalogů, letáků či manuálů). Jde o software **pro překlad podporovaný počítačem** (angl. zkratka CAT – Computer-Aided Translation), který si klade za cíl zefektivnit a zkvalitnit práci profesionálního překladatele pomocí funkcí překladové paměti, fuzzy logiky a správy terminologie. S tímto softwarem překladatel zvládne místo obvyklých 8–10 stran denně přeložit o 30–70% více, a to **při zachování kvality překladu** (nebo spíše při jejím zvýšení díky pokročilým funkcím kontroly kvality). Mezi průkopníky ve využití

softwaru CAT patří např. společnost BMW, která tento software používá při lokalizaci uživatelských a servisních manuálů do 27 jazyků již čtvrtstoletí. Podle slov zástupce německé centrály dosahuje firma každoročně finančních úspor v řádu statisíců eur a podstatně se také zkrátila doba dokončení jazykových mutací manuálů. Podívejme se na základní principy softwaru CAT, které významně přispívají k zefektivnění a zkvalitnění lokalizačního procesu. Úvodem je třeba zdůraznit: CAT software nenahrazuje práci překladatele, jen jeho práci maximálně zefektivňuje a zpřesňuje. Používá překladovou paměť, díky které si software zapamatuje každou přeloženou větu, kterou

v něm překladatel kdy napsal. Když se pak v budoucnu vyskytne identická věta, tato se již automaticky předpřeloží (samozřejmě s možností kontroly překladatelem). Díky této funkci se dá u textů, kde se některé textové pasáže neustále opakují (typickým příkladem je technická dokumentace), dosáhnout značných časových i finančních úspor. Další výhodou této funkcionality je konzistentní překlad i terminologie v celé dokumentaci, což je velmi žádoucí pro celkovou kvalitu textu.

Fuzzy logika

Pokud software v překladové paměti nenalezne 100% identickou větu, může tam najít nějakou větu dostatečně podobnou: zde nastupuje tzv. **fuzzy logika**. Např. v dlouhé větě se změnilo jen jedno nebo dvě slova, celý zbytek věty je identický. V tomto případě překladatel dostane tzv. fuzzy nabídku, ve které ihned vidí barevně zvýrazněný rozdíl v obou větách. Nabídku překladu tak může převzít a dopřeložit jen tato odlišná slova. Výsledkem je opět vyšší efektivita a zachování konzistentnosti překladu v celé dokumentaci, tedy **je opakované využití práce překladatele pomocí sofistikovaného srovnávacího mechanismu**, díky němuž se dá běžně docílit **30–70% úspor času i nákladů** při překladu technické

dokumentace. Kvalitu překladu podporuje také funkce pro zachování konzistentní terminologie, což je u technického překladu obzvlášť důležité.

Nutno zmínit také technologii posledních let, která se vyvíjí raketovým tempem. O strojovém překladu (MT – Machine Translation) dnes slyšel už každý či alespoň vyzkoušel bezplatné internetové překladače. Tyto často produkují úsměvné překlady a nelze se na ně spolehnout, pokud jsou důležité přesné formulace, což technická dokumentace, smlouvy či marketingové materiály rozhodně vyžadují. Překladatelé se tedy o svou práci bát nemusí, postupně se ale způsob jejich práce mění. Po dvou dekádách využívání překladové paměti a fuzzy logiky se nyní stále více využívají specializované systémy strojového překladu šité na míru pro danou tematickou oblast a daného klienta. Statistický systém strojového překladu STAR MT vyvíjíme již několik let ve spolupráci s vysokoškolskými profesory počítačové lingvistiky. U rozsáhlých a dlouhodobých projektů našim klientům připravujeme individuální algoritmus z dvojjazyčných i jednojazyčných korpusů a klientské terminologie. Výsledkem je velmi účinné řešení, kdy návrhy z překladové paměti a fuzzy nabídky jsou doplněny o návrhy strojového překladu, které překladatel zkontroluje a případně upraví. Náš klient tak získává značné časové i finanční úspory při zachování kvality překladu dokumentace.

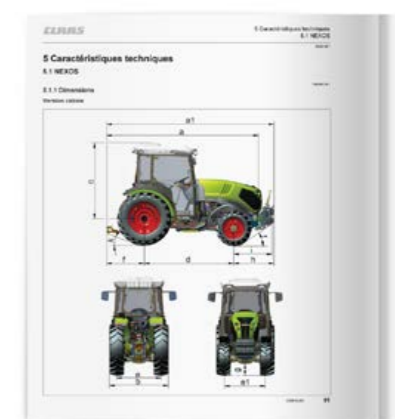
Technologie MT

Pro efektivitu technologie MT by projekt měl mít určitou velikost a kontinuitu: nejméně v řádu 500 až 1 000 stran nového textu ročně. Obsah textu by měl být jednoduchý, faktický, instruktážní, např. uživatelské manuály, technická dokumentace, kde cílem je přesný a přímý překlad, nikoliv literární a kreativní. Originál by měl být kvalitně napsaný: s jednotnou terminologií, formátováním, stylem, zkratkami apod. Od strojového překladu očekáváme doslovný a přímý překlad. Pokud má tato technologie přinášet časové a fi-

nanční úspory, nemůžeme očekávat, že překladatel při editaci návrhu strojového překladu bude přeskupovat texty či výrazně měnit strukturu vět. Nečekejme stejné výsledky u všech jazyků. Románské a germánské jazyky mají dobré výsledky, některé slovanské také. Zapomeňte ale na maďarštinu či estonštinu, systémy MT dnes ještě nejsou schopny pojmout složitost těchto jazyků. Využití strojového překladu by mělo být jedním z mezičlánků celého procesu od efektivní a kvalitní tvorby výchozího textu přes využití překladové paměti, fuzzy shod a terminologie až k aplikaci strojového překladu a jeho pravidelného vylepšování importem nových textů do algoritmu MT. Dalším novým trendem je **optimalizace tvorby technické dokumentace**.

Existují moderní softwarové nástroje, které autorovi technické dokumentace pomáhají co neefektivněji formulovat informace, které je nutné např. v technickém návodu podat. Inteligentní software na základě rozepsané věty navrhne podobné texty z dřívější dokumentace, ze kterých autor může čerpat. K dispozici je také funkce upozornění na zakázanou terminologii s návrhem vhodného synonyma. Veškerá funkcionality vč. morfologické analýzy je k dispozici také pro autory dokumentace v českém jazyce. Výsledkem je dokumentace s jednotným stylem a terminologií, jejíž následný překlad do cílových jazyků bude rychlejší a levnější, neboť navrhované texty již mají svůj překlad v překladové paměti.

Ať už překlady potřebujete pro svoje výrobky jako vývozce, nebo naopak pro produkty dovážené ze zahraničí, vězte, že můžete ušetřit spoustu nákladů i času zefektivněním lokalizačního procesu. CAT software i nástroj pro optimalizaci tvorby dokumentace si můžete pro své dokumentační oddělení pořídit i v ČR a nechat zaškolené své interní překladatele, autory. Zadávali byste překlady externí firmě, zvolte takovou agenturu, která CAT software používá a o jeho finanční výhody se s vámi podělí. ■ /Ing. László Jankovics/

Přihlaste se na seminář

Autor je spoluzakladatelem a ředitelem české pobočky mezinárodní překladatelské a softwarové agentury STAR Group, založené v r. 1984 ve Švýcarsku. Vystudoval Fakultu mezinárodních vztahů na Vysoké škole ekonomické v Praze, hovoří česky, maďarsky, anglicky, německy, španělsky a portugalsky. Překladatelství a překladatelským technologiím se věnuje 21 let. Pravidelně přednáší o efektivní lokalizaci technické dokumentace (na seminář se můžete přihlásit na e-mail: laszlo.jankovics@star-group.net).